शिवसताक्षी नगरपालिका

स्थानीय राजपत्र

भाग २ खण्ड ८ संख्या ८ मंसिर २०८१

शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषि प्रर्वद्धन का.र्यक्रम (Shivasatakshi– CAP) संञ्चालन कार्यान्वयन कार्यविधि , २०८१

नगरकार्यपालिकाबाट स्वीकृत मितिः २०८१-०८-१४
प्रमाणिकरण मितिः २०८१-०८-२८
राजपत्र प्रकाशन मितिः २०८१-०८-२८

पृष्ठभुमी

शिवसताक्षी नगरपालिका कृषि व्यवसाय प्रवर्धन ऐन, २०७९ को दफा ३६ को अधिकार प्रयोग गरी शिवसताक्षी नगरकार्यपालिकाले **"शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषि प्रर्वद्धन कार्यक्रम (Shivasatakshi – CAP) संञ्चालन कार्यान्वयन कार्यविधि , २०८१"** स्वीकृत गरेको छ ।

परिच्छेद–१

१. संक्षिप्तनाम र प्रारम्भः

क) यो कार्यविधिको नाम "शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषि प्रर्वद्धन कार्यक्रम कार्यविधि , २०८१" रहेको छ ।

ख) यो कार्यविधि शिवसताक्षी नगरपालिकाबाट स्वीकृत भएको मितिबाट प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषाः- विषय वा प्रसंगले अन्य अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमाः–

क) शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषि प्रर्वद्धन भन्नाले कृषकहरुलाई बजारको मागमा आधारित व्यवसायिक रुपमा कृषि उत्पादन तर्फ आकर्षित गर्न सरोकारवालाहरुसंग छलफल , बजार समन्वय , तालिम,भ्रमण तथा अनुदानमा पूँजी सहितको व्यवसायिक मौसमी/बेमौसमी खेती कार्यक्रम सम्झनु पर्दछ ।

ख) "क्याप" भन्नाले बजार उन्मुख कृषकहरुको मागमा आधारित व्यवसायिक कृषि उत्पादन कार्यक्रम बुझ्नु पर्दछ ।

ग) “कृषक” भन्नाले व्यवसायिक कृषि उत्पादन कार्यक्रममा संलग्न नेपाली नागरिक बुझ्नु पर्दछ ।

घ) “सम्बन्धित नगरपालिका” भन्नाले शिवसताक्षी नगरपालिका, झापा सम्झनु पर्दछ ।

ङ) “समिति” भन्नाले सम्बन्धित “शिवसताक्षी नगरपालिकाको कृषि विकास कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७९” बमोजिमको प्रस्ताव सिफारीस तथा मुल्याङ्कन समितिलाई सम्झनु पर्दछ ।

च) “समुह” भन्नाले समितिले छनोट गरेका नगरमा दर्ता भएका समुह सम्झनु पर्दछ ।

३.लक्ष्यः–यस कार्यविधिको लक्ष्य देहायबमोजिमको रहेको छ :–

क) शिवसताक्षी नगरपालिकाभित्र रहेका कृषक /कृषक समुह घरपरिवारको व्यवसायिक कृषिको मध्यमबाट आम्दानी वृद्धि गर्नु ।

४.उद्देश्यः– यस कार्यविधिको उद्देश्य देहायबमोजिमको रहेको छः–

क) शिवसताक्षी नगरपालिकाभित्र रहेका उच्च मुल्य भएका वस्तुहरुको मुल्यश्रृंखलाको विकास गरी यसमा संलग्नभएका कृषकहरु/कृषक समुहको मुनाफा बढाउन सहयोग गर्ने ।

ख) निर्वाहमुखी खेति प्रणालीबाट कृषक/कृषक समुहहरुलाई बजारको मागमा आधारित व्यवसायिक खेतितर्फ आकर्षण गर्नमा सहयोग गर्ने ।

ग) कृषक/ कृषक समुहहरुलाई बजारसंग समन्वय तथा सहकार्य गरेर , बजारको मूल्य सुचना संकलन गरि ब्यवसायिक खेतीबाट उनीहरुको आम्दानी बढाउन प्रोत्साहन गर्ने ।

घ) कृषक/कृषक समुहको कृयाकलापहरुलाई उनीहरुको मागमा आधारित बनाउन , सम्बन्धित कृषकहरुको स्वःनिर्णय, उनीहरुको सक्षमता तथा सम्बन्धतालाई ध्यानमा राखेर कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

ङ) कृषिजन्य वस्तुको उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने ।

परिच्छेद – २

शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषिप्रर्वद्धन कार्यक्रम संचालन विधि,

५ . कृषक/ कृषक समुहको मागमा आधारित बजार उन्मुख मौसमी/बमौसमी कृषि उत्पादनकार्यक्रमः- यस कार्यविधि अन्तरर्गत देहायबमोजिमकाकार्यक्रम संचालन गरिने छन ।

क) शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषि उत्पादन कार्यक्रम (मागमा आधारित मौसमी/ बेमौसमी तरकारी/खाद्यन्न/दलहन/तेलहन तथा अन्य बजारमुखि खेति कार्यक्रम)

६. शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषि उत्पादन कार्यक्रम छनौटका आधारहरु :– बजारमुखी कृषि उत्पादन कार्यक्रम संचालननार्थ व्यवसायिक खेति गर्ने कृषक तथा क्षेत्र छनौटको अधार देहाय बमोजिमको हुनेछ ।

क) कार्यक्रम संचालन हुने स्थल कन्काई नहर जल उपभोक्ता संस्था र कन्काई सिंचाई व्यवस्थापन कार्यालय संगको समन्वयमा समितिले गर्नेछ ।

ख) कार्यक्रम स्थल कन्काइ सिचाइ प्रणालीको कमाण्ड क्षेत्रभित्र हुनुपर्ने छ ।

ग) व्यबसाय संञ्चालन गर्दा कृषकले जग्गा भाँडामा लियर संञ्चालन गर्न सकिने छ । कृषक नगरपालिकाको स्थाई बासिन्दा हुनुपर्ने छ ।

घ) बजारमुखी कृषि उत्पादन कार्यक्रमका लागी सम्बन्धित कृषकहरुले कुल लागतको ५०% ब्योहोर्नु पर्नेछ ।

ङ) बजारमुखी कृषि उत्पादनमा अग्रसर कृषक समुह तथा कृषकहरुलाई प्राथामिकता दिईने छ ।

च) यस कार्यक्रममा सामान्य तरकारी खेती गरी स्थानीय साना बजारहरुमा बिक्रि गरिरहेका मध्यम कृषकहरुलाई प्राथमिकता दिईने छ ।

छ) २ वर्षको अवधिभरी यो कार्यक्रम सं चालन हुनेछ तर पहिलो वर्षको प्रगतिको आधारमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने नदिने भन्नेबारे नगरपालिकाले निर्धारण गर्ने छ ।

ज) गत आ.व. मा तराई संचित कृषि प्रवर्धन प्राविधिक सहायता परियोजना (TCP-PIAT) संगको सहकार्यमा सञ्चालन भएका मोडेल साईटहरको प्रगति विवरणको आधारमा यस आ.व. मा निरन्तरता दिन सकिने छ ।

झ) अर्गानिक खेती प्रणालिलाइ प्राथमिकता दिइनेछ ।

७) शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषि प्रवर्द्धन कार्यक्रम संञ्चालन प्रक्रिया-

कृयाकलापहरु

क्र. सं.	विवरण	सहभागीहरु	कृयाकलापहरु	बजेट	समय	कैफियत
१	कृषक/ कृषक समुह/ कृषि फर्म/कृषि सहकारीमा अभिमुखिकरण गोष्ठि	समुहको सबै सदस्यहरु,एग्रोभेट,तरकारी ब्यापारीहरु, कृषि यान्त्रिकरण सप्लार्यसहरु	लक्षित कृषक/ कृषक समुह/ कृषि फर्म/कृषि सहकारीलाइ शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषि प्रर्वद्धनको बारेमा जानकारी दिने । य स कार्यक्रम अन्तर्गत गरिने क्रियाकलापहरुको बारेमा जानकारी ,ब्याबसायिक कृषिमा ध्यान दिनु पर्ने महत्वपुर्ण बुदाहरु, व्यवसायिक कृषि मा लैङ्गिक अवधारणा,सहभागितामुलक आधारभुत सर्बेक्षण गर्ने,बजारको छनौट तथा बजार भ्रमणको बारेमा जानकारी गराउने,	खाजा रकम मात्र उपलब्ध हुने	१ दिन	
२	बजार भ्रमण तथा अन्य कृषि फार्म भ्रमण	समुहको प्रतिनिधिहरु	उत्पादन समुहका सदस्यहरुले बजार प्रतिनिधि छनौट गर्दछन । समहुका सदस्यहरुलाई बजार भ्रमणको लागी बजारको पूर्व जानकारी लिई सोहि अनुसार सहयोग गरिने छ र कृषकले अनुसुची १ अनुसार फर्म भर्नुपर्नेछ ।कृषकको मागमा आधारित नमुना कृषि फर्महरुमा कृषकहरुलाई भ्रमण गराईनेछ ।	बजारको दुरि हेरि यातायात खर्च उपलब्ध गराउने प्रत्येक सहभागीहरु लाई खाजा र खाना, समावेश गरिनुपर्ने		
३	कार्य योजना तयारी (तालिम संचालन)	उत्पादक समुहको सदस्यहरु फिल्ड सहजकर्ता	कृषकहरुले मौसम अनुसारको बाली छनौट गरे पश्चात प्रत्येक कृषक सदस्यहरुले कति क्षेत्रफलमा बाली लगाउने र उत्पादन लागतमा समेत हिसाब गर्नेछन् । कृषकको अनुभव , बजारको सुचनाको आधारमा	तालिमको खर्च	१ दिन	

			कुन कुन बाली लगाउने र कति लगाउने निर्धारण गरी कृषकहरुले बालि पात्रो तयार गर्नेछन् ।			
४	नर्सरी ब्यवस्थापन तालिम	उत्पादक समुहका सदस्यहरु फिल्ड सहजकर्ता, कृषि प्राबिधिकहरु	अगुवा कृषकको जग्गामा छनौट भएका बालीहरुको नर्सरी तयार गर्नेछन जसमा नर्सरी सम्बन्धी प्रयोगात्मक र शैद्धान्तिक दुवै ज्ञान हासिल गर्नेछन ।	तालिमको खर्च	१ दिन	
५	कृषकको मागमा आधारित तालिम	उत्पादक समुहका सदस्यहरु फिल्ड सहजकर्ता, कृषि प्राबिधिकहरु	अगुवा कृषक /कृषक समुहले तयार गरेको बाली पात्रो अनुसार कृषकको मागमा आधारित प्रयोगात्मक र शैद्धान्तिक दुवै स्थलगत तालिमहरु(बाली रोपण , रोग किरा ब्यबस्थापन , बजारीकरण) संचालन गरिनेछ ।	तालिमको खर्च	१ दिन	
६	बार्षिक समिक्षा	उत्पादक समुहका सदस्यहरुकृषि प्राबिधिकहरु	कृषि प्राविधिकले कृषक/ कृषक समुह/ कृषि फर्म/उद्यमी/ कृषि सहकारी को कार्ययोजनाको पुरावलोकन गरी अनुसुची ३ बमोजिम आगामी दिनको योजना तयार गर्नेछन् । गत बर्ष लगाएका बालीहरुको लेखाजोखा गरी, अर्को बर्षको लागी अनुभव लिने छन् ।	खाजा मात्र उपलब्ध हुने	१ दिन	
७	अन्तिम सर्बेक्षण	उत्पादक समुहका सदस्यहरुकृषि प्राबिधिकहरु	२ बर्ष कार्यक्रम संचालन भएपछी अनुसुची २ मा प्रयोग गरिएको फारम अनुसार कृषकहरुको खेती तथा आम्दानी संकलन गरिनेछ ।	खाजा मात्र उपलब्ध हुने	१ दिन	
८	प्राबिधिक अनुगमन	कृषि प्राबिधिक	नियमित अनुगमन			

अनुदान प्रवाह प्रकृयाः अनुदान सहयोग उपलब्ध गराउने प्रकृया देहाय बमोजिम हुनेछ ।

१. शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषि प्रवर्द्धन कार्यक्रमको लागी शिवसताक्षी नगरपालिका नै अख्तियार हुनेछ ।

२. शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषि प्रवर्द्धनद्धारा संचालित कार्यक्रममा छनौट भएका बालीहरुको आधारमा अनुदान प्रवाह गरिने छ । जसमा विउ विजन तथा आवश्यक सामाग्रिहरुमा **५०%** अनुदान उपलब्ध गराईने छ ।

३. नेपाल सरकारको प्रचलित ऐन , नियम बमोजिम शिवसताक्षी नगरपालिकाले अग्रसरता लिई सम्बन्धित कृषकहरुद्धारा पारदर्शिता अपनाई कार्यक्रम संञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।

८) कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनः- आर्थिक वर्षको अन्त्यमा कार्य सम्पन्न सम्बन्धित प्रतिवेदन पालिकाको कार्यालयको अनुसुची २ को ढाँचामा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ । शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषि प्रवर्द्धन आयोजना कार्यक्रमको वार्षिक रुपमा प्रगति प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने छ ।

९) अनुगमन तथा मूल्याङ्कन व्यवस्थाः - शिवसताक्षी नगरपालिका, बाट नियमित रुपमा अनुगमन गरिनेछ । अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रतिवेदन नगरपालिकामा अनिवार्य रुपमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

११) प्रचलित कानुन लागु हुनेः- शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषि प्रर्वद्धन कार्यक्रम कार्यन्वयन सम्बन्धमा प्रचलित कानुनमा उल्लेख भए बमोजिम कार्यन्वयन हुनेछ ।

१२) कार्यविधि संसोधन तथा परिमार्जनः- शिवसताक्षी नगरपालिकाले यस कार्यविधिमा आवश्यक परिमार्जन तथा संशोधन गर्नसक्नेछ ।

अनुसुची १

बजार सर्बेक्षण फारमको ढाँचा

मिति बजारको नाम

संलग्न सदस्यहरु

ब्यापारीको नाम	सम्पर्क नम्बर	लक्षित तरकारी र जात	अत्याधिक माग हुने समय (महिनाको नाम)	मूल्य (रु./केजि)	परिमाण मात्रा र आपुर्तिको पटक	भुक्तानी अबधि	थोक तथा खुद्रा ब्यापारीकव अपेक्षा	थोक तथा खुद्रा ब्यापारीको अबस्था
					/दिन /हप्ता /महिना	/दिन /हप्ता /महिना		
					/दिन /हप्ता /महिना	/दिन /हप्ता /महिना		
					/दिन /हप्ता /महिना	/दिन /हप्ता /महिना		
					/दिन /हप्ता /महिना	/दिन /हप्ता /महिना		

					/दिन /हप्ता /महिना	/दिन /हप्ता /महिना		
					/दिन /हप्ता /महिना	/दिन /हप्ता /महिना		

अनुसुचि–२

शिवसताक्षी व्यवसायिक कृषिप्रर्वद्धन सम्बन्धि कार्यक्रममा प्रगति विवरण पठाउने फारामको ढाँचा

१. कृषक/कृषकसमुह/ कृषिफर्म/कृषि सहकारीहरुको नामः- -

२.ठेगानाः-

कन्काइ नहर शाखा नं............................ प्रशाखा नं........................

३. आ.व. ४. प्रगति प्रतिवेदन अवधिः- चौमासिक/वार्षिक

क.चेतना मुलक कृयापकलापहरु

क्र.सं.	कार्य विवरण	ईकाइ	लक्ष्य	प्रगति	सहभागी महिला	सहभागी पुरुष	कैफियत
१	कृषक अभिमुखिकरण गोष्ठि						
२	बजार भ्रमण						
३	नमुना फार्म तथा ब्यवसायिक खेतीको अबलोकन भ्रमण						
४	बालि छनौट र कार्ययोजना तयारी						

ख. खेतीको कृयाकलापहरु

क्र.सं.	कार्य विवरण	ईकाइ	लक्ष्य	प्रगति	जम्मा उत्पादन (केजि)	कुल आम्दानी (रु.)	कैफियत

आइपरेकाबाधा अड्चनहरु

-

-

-

समाधानकालागि सुझावहरु

-

-

-

प्रति इकाई उत्पादित पदार्थको स्थानिय बजारको विक्रि मूल्यः-

१. ....

२. ....

तयार गर्नेको नामः-

पदः-

दस्तखतः

मितिः-

अनुसुचि–३

शिवसताक्षी **व्यवसायिक कृषि प्रर्वद्धन कार्यक्रम (Shivasatakshi – CAP)** सम्बन्धि संक्षिप्त कार्ययोजना

कृषक/ कृषक समुह/ कृषि फर्म/उद्यमी/ कृषि सहकारी को नाम थरः - सम्पर्क नम्बर ....

ठेगानाः- गाउँ/टोल..................वार्ड नं..............शिवसताक्षी नगरपालिका, झापा जिल्ला

कन्काइ नहर शाखा नं.............................. प्रशाखा नं..........................

सदस्य संख्या: महिला....................... पुरुष................................ जम्मा ....

क. खेती योजना

मौसम	बालीको नाम	क्षेत्रफल (बिगा-कठ्ठा-धुर)	अनुमानित उत्पादन (केजि)	बिक्रि दर रु.	कुल आम्दानी रु.	बजार	कैफियत

ख. **संचालन गरिने कार्य विवरणः-**

क्र.सं.	संचालन गरिने क्रियाकलाप(दफा ७ को ङ अनुसार)	कार्यालयको अनुदान सहयोग	निजि लगानी	जम्मा लागनी	कैफियत

.... खेती गरेको भए, विगत कति वर्ष देखि.............निरन्तर गरि रहेको ? वर्ष.....महिना....... खेतीको लागि श्रमको व्यवस्थापनः- क) पारिवारिक ख) बाहिरबाट ग) दुवै तर्फबाट

सहि गर्नेको

नामः-कृषक समुह/उद्यमीको छाँप

पदः-

दस्तखतः- मितिः-

आज्ञाले

सुनिता तुम्बाहाम्फे

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत